

PLAN VAN AANPAK

Etten-Leur – Haansberg (deelgebied 3 tijdelijke woningen)

Verkennend booronderzoek

versie 1 / 26-06-2023

Opsteller: F. van den Blink Ma.
KNA Status: KNA-Archeoloog Ma (regnr. 30067251)

1 Inleiding

Binnen het plangebied Etten-Leur – Haansberg (deelgebied 3 tijdelijke woningen) in de gemeente Etten-Leur heeft de gemeente Etten-Leur het voornemen om honderd tijdelijke flexwoningen te realiseren. Het project is onderdeel van een grotere gebiedsontwikkeling op de Haansberg. In totaal moeten er vanaf 2025 circa 1.300 woningen worden gerealiseerd binnen de vijf deelgebieden van de Haansberg (deelgebied 1 t/m 5). Door de werkzaamheden kunnen de bodem en eventueel aanwezige archeologische sporen en resten worden verstoord.

Op de archeologische beleidskaart van de gemeente Etten-Leur heeft het plangebied een lage tot hoge archeologische verwachting.¹ In het vigerende bestemmingsplan (Buitengebied) heeft het plangebied daarom de dubbelbestemmingen Waarde – Archeologie 2, 3, en 4. Hier gelden de volgende vrijstellingsgrenzen voor bodemingrepen van:

- 'Waarde-Archeologie 2': 1.000 m² en dieper dan 40 cm onder maaiveld.
- 'Waarde-Archeologie 3': 2.500 m² en dieper dan 40 cm onder maaiveld.
- 'Waarde-Archeologie 4': 50.000 m² en dieper dan 40 cm onder maaiveld

Het plangebied heeft een oppervlak van circa 7.0 ha. Derhalve is archeologisch onderzoek verplicht gesteld voor de geplande ontwikkeling.²

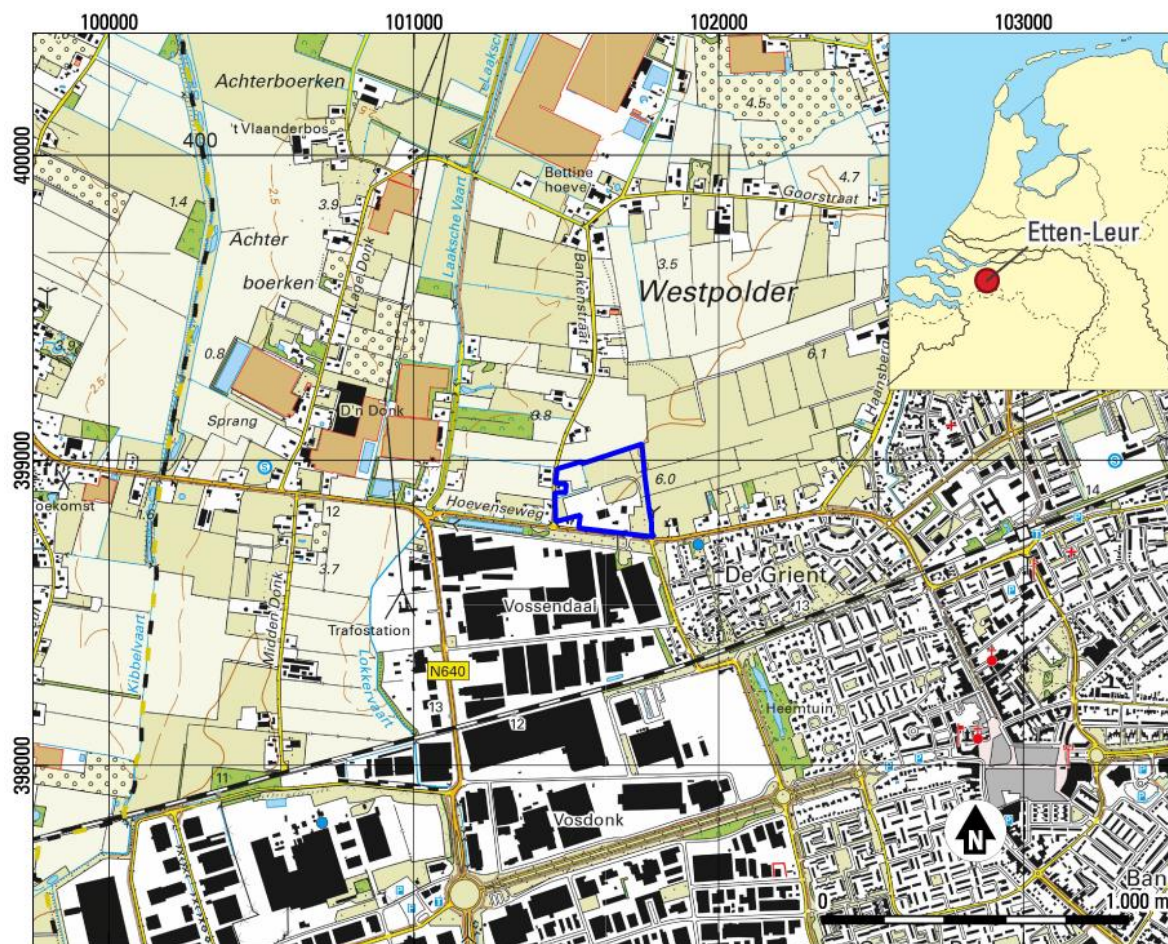

Fig. 1. De locatie van het plangebied (blauw omlijnd) op de topografische kaart. Inzet: De ligging van Etten-Leur in Nederland. Bron: Kadaster.

¹ Ellenkamp 2009.

² Planidentificatie NL.IMRO.0777.BUITENGEBIEDCONS-GC01, www.ruimtelijkeplannen.nl.

1.1 Ligging plangebied

Het plangebied bestaat de kadastrale percelen Etten-Leur (ETN01) O918 (gedeeltelijk), O1382, O1383, OO2122, O2607, O943, O2577 (gedeeltelijk) en O941 (gedeeltelijk) ten noordwesten van de bebouwde kom van Etten-Leur (figuur 1). Het is gelegen ten noordoosten van het kruispunt van de Bankenstraat met de Hoevenseweg. Aan de noordzijde en oostzijde wordt het plangebied begrenst door weilanden. De percelen O941, O918, O2577, O2122, O1383 en O1382 zijn in gebruik als weilanden en een trainbak voor de paardensport. Perceel O2607 bevat stalcomplexen en een trainbak van een kleiner formaat en O943 is onderdeel van het erf.

Binnen het plangebied de gemeente Etten-Leur voornemens om honderd tijdelijke flexwoningen te ontwikkelen. Het totale oppervlak van het plangebied bedraagt circa 7.0 ha. De verstoringsdiepte van deze verschillende te ontwikkelen delen van het plangebied zijn op moment van schrijven niet precies bekend.

Fig. 2. Het plangebied (blauw omlijnd) op de recente luchtfoto. Bron: PDOK.

2 Administratieve gegevens

Projectnaam	Etten-Leur – Haansberg (deelgebied 3 tijdelijke woningen)
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Etten-Leur
Plaats	Etten-Leur
Kaartbladnummer	50A
X/Y-coördinaten	101.627 / 398.896
Kadastrale aanduiding	ETN01-O-918 (gedeeltelijk); ETN01-O-1382; ETN01-O-1383; ETN01-O-2122; ETN01-O-2607; ETN01-O-943; ETN01-O-2577 (gedeeltelijk); ETN01-O-941 (gedeeltelijk).
CMA/AMK-status	n.v.t.
Archis-monumentnummer	n.v.t.
Archis-objectnummer	n.v.t.
Oppervlakte onderzoeksgebied	Circa 7.0 ha
Aantal boringen	41
Huidig grondgebruik	Weiland, erf, paardenstal en trainbakken.

2.1 Betrokken personen en instanties

Opdrachtnemer	
Naam	VUhs archeologie De Boelelaan 1105 1081 HV Amsterdam
Contactpersoon/projectleider	drs. K.A. Hebinck (senior-KNA-prospector)
Telefoon / e-mail	0345-533073/ k.a.hebinck@vu.nl

Opdrachtgever	
Naam	Gemeente Etten-Leur
Contactpersoon	Dhr. J. Streppel
e-mail	Jaap.Streppel@etten-leur.nl

Bevoegd gezag	
Naam	Gemeente Etten-Leur
Adviseur namens het bevoegd gezag	Mevr. Drs. L. Weterings. Regioarcheologen West-Brabant (RWB)
Telefoon/ e-mail	06-21150049/ leonie.weterings@west-brabant.eu

3 Doel- en vraagstelling van het onderzoek

Het Inventariserend Veldonderzoek door middel van boringen heeft tot doel het verwachtingsmodel te toetsen en de landschappelijke opbouw en eventuele archeologische waarden van het plangebied in kaart te brengen. Uiteindelijk dient het onderzoek te resulteren in een advies ten aanzien van eventueel archeologisch vervolgonderzoek.

De vraagstelling voor het onderzoek is als volgt:

- Wat is de geo(morfo)logische en bodemkundige opbouw van het plangebied?
- Kan de archeologische verwachting uit het bureauonderzoek onderschreven en aangevuld worden op basis van boorwaarnemingen?
 - a) In hoeverre is sprake van een intacte bodemopbouw? Zijn er diepere verstoringen binnen het plangebied aanwezig?
 - b) Welke lithogenetische en bodemkundige eenheden kunnen worden onderscheiden?
 - c) Zijn in het plangebied potentiële archeologische niveaus aanwezig? Zo ja, op welke diepte?
- In hoeverre worden de (mogelijk) aanwezige archeologische resten en/of sporen bedreigd door de voorgenomen ontwikkeling? Is behoud in situ mogelijk en zo ja, aan welke voorwaarden moeten de te nemen behoudsmaatregelen voldoen?
- Wat zijn de te nemen vervolgstappen om te komen tot een waardering van de eventueel aanwezige archeologische waarden, op basis waarvan uiteindelijk een beleidsbeslissing (meestal een selectiebesluit) genomen kan worden?

4 Archeologische verwachting

Het plangebied is onderdeel van terrasafzettingen welke bedekt worden door dekzandafzettingen. In het oosten van het plangebied ligt de aanzet van een dekzandrug, en in het noorden een uitblazingskom. Op circa 400 m ten westen van het plangebied is een beekdal gelegen. Op basis van gegevens uit de Turfdatabank blijkt het plangebied buiten de gebieden te liggen waar turfwinning heeft plaatsgevonden.³ De oorspronkelijke bodem is hierdoor mogelijk niet tot gering verstoord. Op basis van de landschappelijke ligging kunnen binnen het plangebied archeologische resten vanaf het Laat-Paleolithicum worden verwacht. Deze resten liggen op de hoger gelegen gronden nabij waterlopen. Op basis van voorgaand archeologisch onderzoek ten noordoosten van het plangebied kunnen binnen het plangebied onder een bouwlanddek de restanten van een podzolbodem in een dekzandgrond boven leemrijke zandafzettingen uit de Formatie van Stramproy. Gezien de ouderdom van de afzettingen kunnen er archeologische resten verwacht worden uit alle periodes vanaf het Paleolithicum. Omdat er binnen het plangebied waarschijnlijk sprake is van een (deels intact) plaggendek, kan de archeologische verwachting per periode als volgt nader worden gespecificeerd:

- Voor resten uit de periode tot het Neolithicum, die vooral bestaan uit vuursteenstrooiingen, geldt dat enkel resten in situ worden verwacht indien sprake is van een volledig intacte, natuurlijke bodemopbouw. Dit betekent dat voor deze periode alleen archeologische resten *in situ* worden verwacht als het oorspronkelijke bodemprofiel onder het plaggendek (waarschijnlijk een humuspodzolbodem) niet is verploegd. Is het bodemprofiel wel verploegd, dan kunnen deze resten *ex situ* aan de basis van het plaggendek worden aangetroffen. Voor deze periode geldt een lage tot middelhoge verwachting. De lage verwachting geldt met name binnen de verwachting uitblazingskom.

³ Turf op Kaart; www.provincieantwerpen.be/aanbod/dict/gis/digitale-kaarten.html.

- Voor de periode Neolithicum - Late Middeleeuwen (voor aanleg van het plaggendek) worden archeologische resten en sporen verwacht als de oorspronkelijke top van het dekzand (grotendeels) intact is gebleven. Het kan hierbij gaan om sporen en resten van bewoning, begraving en landgebruik. Is deze top verploegd/afgetopt, dan worden alleen (diepere) grondsporen verwacht onder het plaggendek. Met uitzondering van de uitblazingskom in het noorden van het plangebied zullen resten verder goed bewaard zijn gebleven.
- Voor de periode Late Middeleeuwen – Nieuwe tijd geldt dat de resten en sporen direct vanaf het maaiveld verwacht kunnen worden. Het beschikbare kaartmateriaal toont dat het gebied grotendeels onbebouwd was in de Nieuw(st)e Tijd, met uitzondering in het westen van het plangebied waar begin 19de eeuw bebouwing aanwezig was. Bewoningsresten uit deze periode worden dan ook niet verwacht, maar vooral nog sporen van landgebruik zoals (ontginnings)greppels e.d.

Binnen het plangebied zullen voornamelijk anorganische resten zoals (vuur)steen, aardewerk en mogelijk metaal bewaard zijn gebleven. Organische resten zoals hout en bot zullen door de lagere grondwaterstanden mogelijk minder goed bewaard gebleven zijn. Het booronderzoek zal moeten uitwijzen in hoeverre de lokale bodemopbouw verstoord is tijdens de aanleg van het bedrijventerrein en wat dit betekent voor de archeologische verwachting. Het AHN geeft aanwijzingen voor een lichte terreinophoging in het westen van het plangebied, waaronder mogelijke archeologische resten nog geconserveerd en intact zijn.

5 Onderzoeksstrategie en -methode

Het booronderzoek zal worden uitgevoerd conform de specificatie VS03 uit de KNA 4.1 en BRL 4003.

Het booronderzoek zal worden uitgevoerd als verkennend booronderzoek. Uitgegaan wordt van 41 boringen in een verspringend grid van 40 bij 40 meter. Het boorplan is weergegeven in bijlage 1. Boring 31 is mogelijk gelegen binnen ondoordringbare verharding. De weergegeven ligging in bijlage 1 is richtinggevend en zal ter plekke worden bepaald waarbij rekening gehouden wordt met de inrichting van het terrein. Uitgangspunt is om boringen te verplaatsen en niet te laten vervallen. De positie van de boringen wordt ingemeten met behulp van GPS. De maaiveldhoogte wordt bepaald met behulp van het AHN.

Voor de boringen zal gebruik gemaakt worden van een Edelmanboor met een diameter van 7 cm. De boringen zullen gezet worden zoveel mogelijk worden doorgezet tot minimaal 30 cm in de C-horizont.

De boorkernen zullen worden uitgelegd en per laag worden beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB). Enkele representatieve boorkernen of delen daarvan zullen worden gefotografeerd. Naast lithologische en bodemkundige aspecten wordt aandacht besteed aan het wel of niet voorkomen van archeologische indicatoren als houtskool, verbrande klei/leem, aardewerk, (on)verbrand bot, natuursteen, fosfaatvlekken en baksteen en andere niet natuurlijke insluitels. Eventuele indicatoren worden per laag verzameld, waarbij de diepte in cm -mv wordt genoteerd.

De beschrijving van de boorgegevens wordt digitaal vastgelegd met gebruikmaking van het programma Deborah3 v1.1.

7 Uitwerking en rapportage

Het booronderzoek zal worden uitgewerkt conform KNA 4.1, meer specifiek conform de specificatie VS05.

8 Personele randvoorwaarden

Het veldonderzoek wordt uitgevoerd door minimaal een fysisch geograaf/ KNA-prospector.
De rapportage wordt opgesteld door de fysisch geograaf/ KNA-prospector die het veldonderzoek heeft uitgevoerd.

9 Planning

- Het booronderzoek zal worden uitgevoerd op 6 juli 2023.
- Het conceptrapport van het booronderzoek zal binnen drie weken na veldwerk worden opgeleverd.
- De definitieve versie wordt opgeleverd nadat het concept is beoordeeld door bevoegd gezag en het commentaar is ontvangen.

10 Overig

- Opdrachtnemer gaat ervan uit dat terrein vrij toegankelijk is, vrij van obstakels, levende have, explosieven en vervuilingen
- Bij extreem slecht weer en/of vorst (bevroren bodem) kan vertraging ontstaan in de uitvoeringsperiode van het veldwerk

11 Literatuur

Ellenkamp, G.R., 2009: *(On)bewoonde eilanden in het veen. Archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart. Gemeente Etten-Leur. Deelrapport I: cultuurhistorische waarden- en archeologische verwachtingskaart, Weesp (RAAP-Rapport 1813).*

Bijlagen

- Bijlage 1. Boorplan.

Etten-Leur - Haansberg (deelgebied 3 tijdelijke woningen)

Bijlage 1: Boorpuntenplan opgesteld voor het onderzoeksgebied. Schaal 1:2.000.

Legenda

- Plangebied
- Onderzoeksgebied
- Bebouwing
- Kabels en leidingen
- Boorpunten (concept)